

Godišnji izvještaj o uključenosti privatnog sektora u proces izrade zakona za 2024. godinu

Podgorica, decembar 2024. godine

Supported by:

European Bank
for Reconstruction and Development

British Embassy
Podgorica

 **UK International
Development**
Partnership | Progress | Prosperity

SADRŽAJ

REZIME	4
UVOD I METODOLOGIJA	6
ODGOVORI PRIVREDNIH UDRUŽENJA	7
<i>Tabela 1. Pregled DA odgovora privrednih udruženja</i>	<i>7</i>
ODGOVORI MINISTARSTAVA	8
<i>Tabela 2. Spisak zakona u čijoj izradi su učestvovala privredna udruženja</i>	<i>8</i>
<i>Tabela 3. Pregled DA odgovora ministarstava</i>	<i>10</i>
<i>Grafik 1. Ocjena privrede o kvalitetu uključenosti</i>	<i>11</i>
<i>Grafik 2. Ocjena ministarstava o kvalitetu uključenosti</i>	<i>11</i>
POREĐENJA ODGOVORA PRIVREDNIH UDRUŽENJA I MINISTARSTAVA I POREĐENJE SA PRETHODNIM IZVJEŠTAJIMA	12
<i>Grafik 3. Ukupna uključenost – poređenje (%).....</i>	<i>12</i>
<i>Grafik 4. Početne konsultacije – poređenje (%)</i>	<i>13</i>
<i>Grafik 5. Javna rasprava – poređenje (%).....</i>	<i>13</i>
<i>Grafik 6. Radne grupe – poređenje (%).....</i>	<i>13</i>
<i>Grafik 7. RIA – poređenje (%).....</i>	<i>14</i>
.....	14
PREGLED UKLJUČENOSTI PRIVREDE U IZRADU ZAKONA PO POGLAVLJIMA IZ PROCESA EU INTEGRACIJA	15
<i>Tabela 4. Uključenost privrede u izradu zakona, po poglavlju EU integracija</i>	<i>15</i>
ZAKLJUČCI I PREPORUKE	16
ANEKS 1. KOMENTARI MINISTARSTAVA	17
<i>Tabela 5. Komentari ministarstava</i>	<i>17</i>
ANEKS 2. ZAKONI	21
<i>Tabela 6. Spisak zakona koji su bili predmet analize</i>	<i>21</i>
ANEKS 3. UPITNICI	24
<i>Tabela 7. Upitnik za privredu</i>	<i>24</i>
<i>Tabela 8. Upitnik za ministarstva</i>	<i>24</i>

REZIME

U cilju unapređenja javno privatnog dijaloga u Crnoj Gori, blagovremenog uključivanja privatnog sektora u proces izrade zakonskih propisa, kao i mobilizacije zajedničkih resursa i iskustava svih aktera u procesu donošenja zakona, Sekretariat Savjeta za konkurentnost (SCC) redovno izvještava o navedenom procesu, a ovom prilikom je izradio **Godišnji izvještaj o uključenosti privatnog sektora u proces izrade zakona za 2024. godinu (Izvještaj)**, u skladu sa Planom rada Savjeta za 2024. godinu. Izvještaj je pripremljen na osnovu prikupljenih podataka, to jest odgovora na upitnik koji je upućen privrednim udruženjima, članovima Savjeta za konkurentnost i ministarstvima. SCC je do sada izradio ukupno 14 Izvještaja.

Predmet ovog Izvještaja su 105 zakona, relevantna za privredu, a koji su shodno Srednjoročnom programu rada Vlade Crne Gore 2024-2027. planirani za usvajanje tokom 2024. godine. Odgovori privrednih udruženja i ministarstava su prikupljeni od 8. novembra do 2. decembra tekuće godine. Kao i prilikom pripreme prethodnog Izvještaja, i ovog puta su ministarstva dala pun doprinos za izradu Izvještaja, pa je tako stepen **popunjenosti 100%, što znači da su sva ministarstva dostavila popunjen upitnik.** Analizirajući odgovore privrednih udruženja, prikupljeni su inputi **4 od 10 udruženja (40%), čiji su odgovori korišćeni za izradu Izvještaja.** **Odgovore su dostavili Privredna komora Crne Gore, Američka privredna komora u Crnoj Gori, Unija poslodavaca Crne Gore i Savjet stranih investitora Crne Gore.**

Analizirajući **odgovore privrednih udruženja**, procenat uključenosti u proces izrade **105 zakona koji su bili predmet analize iznosi 43,8% (46 zakona).** Za svrhu ove analize važno je napomenuti da ukoliko je bilo koje od privrednih udruženja bilo uključeno, na bilo koji način, u proces izrade zakona, smatrano je da su privredna udruženja bila uključena. **Od ukupnog broja zakona, u 32,4% slučajeva privredna udruženja su bila uključena tokom početnih konsultacija (34 zakona), u toku javne rasprave 28,6% (30 zakona), dok je uključenost u radu radnih grupa bila 23,8% (25 zakona).** Na pitanje o uključenosti na izradi RIA¹ obrasca, udruženja su navela da su bila uključena u izradu svega **6,7% RIA obrazaca (7 zakona).**

U cilju unapređenja metodologije i boljeg razumijevanja značajnih razlika u odgovorima privrednih udruženja i ministarstava, i u ovom Izvještaju, kao i u prethodnim, se pravi razlika između kategorija „privreda“ i „privredna udruženja“ (odvojena pitanja: da li je bila uključena privreda, odnosno, da li su bila uključena privredna udruženja koja su članovi Savjeta za konkurentnosti). Analizirajući obje kategorije dobijamo informaciju o uključenosti „privatnog sektora“ u proces izrade zakona.

Na osnovu prikupljenih **odgovora ministarstava, od 105 zakona koji su bili predmet analize, u izradu 76,2% je bila uključena privreda (80 zakona), dok su privredna udruženja bila uključena 50,5% (53 zakona).** Privreda je bila uključena u fazi konsultacija 57,1% (60 zakona). U toku javne rasprave uključenost je iznosila 56,2% (59 zakona) u odnosu na ukupan broj zakona, dok je u radu radnih grupa privreda učestvovala 36,2% (38 zakona). Od ukupnog broja zakona, privreda je prema odgovorima nadležnih institucija bila uključena u izradu RIA obrazaca u 9,5% (10 zakona).

¹ „Regulation Impact Assesment“ – Analiza procjene uticaja propisa

U poređenju sa prethodnim izvještajima, kada je razlika u nivou uključenosti bila znatno veća, usljed činjenice da su ministarstva pod privredom podrazumijevala pored privrednih udruženja i ostale privredne subjekte (privredna društva, strukovna udruženja itd), **ovaj, kao i prethodna tri izvještaja, sadrži dodatni pokazatelj o uključenosti isključivo privrednih udruženja, pa je razlika u procentu uključenosti u tom dijelu znatno manja.** S tim u vezi, izračunat je nivo uključenosti od **43,8% na osnovu odgovora privrednih udruženja, odnosno 50,5% na osnovu odgovora ministarstava.** Razlika u stepenu uključenosti je posljedica što su ministarstva izvijestila da su privredna udruženja bila uključena u izradu 7 zakona, za koje su privredna udruženja izvijestila da nijesu bila uključena (nakon uočenih razlika, Sekretarijat je kontaktirao konkretno privredno udruženje za koje je ministarstvo izvijestilo da je bilo uključeno i dobijena je povratna informacija da nije postojala uključenost vezano za konkretne zakone). To su sljedeći zakoni:

Zakon	Nadležno ministarstvo
Predlog zakona o zaštiti prirode	Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera
Predlog zakona o zaštiti jednakosti i zabrani diskriminacije	Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava
Predlog zakona o pomorsko - agencijskoj djelatnosti	Ministarstvo saobraćaja
Predlog zakona o željeznici	Ministarstvo saobraćaja
Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o inspekcijskom nadzoru	Ministarstvo javne uprave
Predlog zakona o izmjenama Zakona o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje	Ministarstvo finansija
Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o građevinskim proizvodima	Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine

Potreba za uključenošću privatnog sektora u proces izrade zakona prepoznata je i kroz Akcioni plan za eliminisanje biznis barijera sa kojima se susrijeće poslovna zajednica, koji je izradio SCC, a koji je integralni dio Reformske agende Crne Gore 2024-2027. za Instrument EU za reforme i rast (mjera 1.1.3 korak 5). Dodatno, prepoznajući značaj potpune uključenosti privatnog sektora u proces izrade zakone, kreiran je i poseban korak u Reformskoj agendi, sa rokom realizacije decembar 2025 koji glasi:

Javne konsultacije i procjene uticaja propisa (primarni i sekundarni zakoni). 100% novih zakona je predmet javnih konsultacija sa preduzećima, organizacijama civilnog društva i lokalnim samoupravama. 100% novih zakona podliježe pripremi analize uticaja propisa (RIA) prije javnih konsultacija.

Ukupan iznos **opredijeljenih sredstava koji će biti stavljen na raspolaganju Crnoj Gori nakon ispunjenja navedene mjere iznosi 3.475.778,40 EUR.**

UVOD I METODOLOGIJA

Sekretarijat Savjeta za konkurentnost je zadužen za izradu Izvještaja o uključenosti privatnog sektora u proces izrade zakona. Cilj izvještavanja je da ukaže u kojoj fazi i u kojoj mjeri je uključen privatni sektor, kao i da da informaciju o inicijativi privatnog sektora da bude uključen u proces izrade ili izmjene propisa. Takođe, jedan od ciljeva izrade ovog izvještaja je da se dobije informacija o tome da li je privatni sektor uključen u izradu RIA obrazaca.

Potreba za uključenošću privatnog sektora u proces izrade zakona prepoznata je i kroz Akcioni plan za eliminisanje biznis barijera sa kojima se susrijeće poslovna zajednica, koji je izradio SCC, a koji je integralni dio Reformske agende Crne Gore 2024-2027. za Instrument EU za reforme i rast (mjera 1.1.3 korak 5). Dodatno, **prepoznajući značaj potpune uključenosti privatnog sektora** u proces izrade zakone, kreiran je i poseban korak u Reformskoj agendi, sa rokom realizacije decembar 2025 koji glasi:

Javne konsultacije i procjene uticaja propisa (primarni i sekundarni zakoni). 100% novih zakona je predmet javnih konsultacija sa preduzećima, organizacijama civilnog društva i lokalnim samoupravama. 100% novih zakona podliježe pripremi analize uticaja propisa (RIA) prije javnih konsultacija.

Ukupan iznos **opredijeljenih sredstava koji će biti stavljen na raspolaganju Crnoj Gori nakon ispunjenja navedene mjere iznosi 3.475.778,40 EUR.**

Da bi dobili relevantne rezultate, dostavljen je upitnik predstavnicima privrednih udruženja koji su članovi Savjeta za konkurentnost (Privredna komora Crne Gore, Unija poslodavaca Crne Gore, Montenegro biznis alijansa, Američka privredna komora, Savjet stranih investitora Crne Gore, Crnogorsko udruženje poslodavaca, Asocijacija poslovnih žena Crne Gore, Udruženje preduzetnica Crne Gore, Asocijacija menadžera Crne Gore i Udruženje mladih preduzetnika), kao i ministarstvima na popunjavanje. Odgovori na upitnik su predefinisani (potrebno je izabrati odgovor od nekoliko ponuđenih), sa mogućnošću davanja otvorenog komentara. Pitanja iz upitnika odnosila su se na **105 zakona relevantnih za privredu, a koji su shodno Srednjoročnom programu rada Vlade Crne Gore 2024-2027. planirani za usvajanje tokom 2024. godine.** Dodatno, ministarstva i privredna udruženja su imala mogućnost da dodaju zakon, ukoliko se u ovom periodu radilo na njemu.

U odnosu na prethodne upitnike, ovaj Izvještaj je, kao i prethodna tri, izrađen na bazi upitnika koji je korigovan, na inicijativu Američke privredne komore u Crnoj Gori, a shodno zaključku Savjeta za konkurentnost. Naime, u upitnicima su dodata dva nova pitanja: pitanje za ministarstva „Da li je neko od privrednih udruženja /članova Savjeta za konkurentnost, bilo uključeno u izradu ovog zakona“, dok je za privredna udruženja dodatno pitanje glasilo „Da li ste pokazali zainteresovanost za uključivanje u izradu ovog zakona?“. Na osnovu toga, izvršen je obračun dva nova uporediva indikatora:

- *Procenat uključenosti privrede u odnosu na broj zakona za čiju izradu su privredna udruženja pokazala interesovanje (na osnovu odgovora privrednih udruženja) i*
- *Procenat uključenosti privrede u odnosu na broj zakona za čiju izradu su privredna udruženja pokazala interesovanje (na osnovu odgovora ministarstava).*

Pored toga, dodat je još jedan novi indikator koji bi bio uporediv sa indikatorom koji se već obračunava – uključenost privrede (na osnovu odgovora privrednih udruženja) -

- *procenat uključenosti privrednih udruženja / članova Savjeta u proces izrade zakona (na osnovu odgovora ministarstava).*

Analizirajući podatke privrednih udruženja kroz odgovore na pitanja „Da li ste bili uključeni u proces izrade zakona na bilo koji način“ i „Da li ste pokazali zainteresovanost za uključivanje u izradu ovog zakona“, dobijamo odgovor na pitanje o tome da li je privrednim udruženjima data, tj uskraćena, mogućnost da budu dio procesa izrade zakona.

S tim u vezi, **utvrđeno je da su privredna udruženja učestvovala u radu 96% zakona za koja su pokazali zainteresovanost. Privredna udruženja su kroz odgovore navela da su za sledeće zakone pokazali zainteresovanost za učešće u proces izrade, ali da nijesu bili uključeni:**

Predlog zakona o audio vizuelnim medijskim uslugama

Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o inspekcijском nadzoru

Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vinu

Zakon o porezu na dodatnu vrijednost

ODGOVORI PRIVREDNIH UDRUŽENJA

Napomena: Za svrhu ove analize važno je napomenuti da ukoliko je bilo koje od privrednih udruženja bilo uključeno, na bilo koji način, u proces izrade zakona, smatrano je da su u izradu određenog zakona privredna udruženja bila uključena. Slijedi tabelarni pregled odgovora privrednih udruženja na pitanja iz upitnika, za zakone u kojima su privredna udruženja bila uključena:

Tabela 1. Pregled DA odgovora privrednih udruženja

Pitanje	Broj zakona	% u odnosu na ukupan broj zakona (105 zakona)
Da li ste bili uključeni u proces izrade zakona na bilo koji način?	46	43,8%
Da li ste bili uključeni u konsultacije u početnoj fazi izrade zakona?	34	32,4%
Da li ste bili uključeni u toku javne rasprave?	30	28,6%
Da li ste bili uključeni u rad radne grupe?	25	23,8%
Da li ste bili uključeni u izradu RIA obrasca?	7	6,7%

Od ukupnog broja zakona u čijoj izradi su privredna udruženja bila uključena, **privredna udruženja su dala konkretne komentare za 38 zakona, odnosno 83% u odnosu na broj zakona u čijoj izradi su učestvovali.** Ukoliko se odgovori privrede rangiraju (komentari nijesu usvojeni uopšte -1, djelimično su usvojeni -2, usvojeni su u većoj mjeri – 3, usvojeni su u potpunosti – 4), dobija se srednja ocjena percepcije privrednih udruženja o usvajanju komentara koje su dali **2,31** (na skali od 1 do 4).

Analizirajući zakone u čijoj izradi su privredna udruženja bila uključena, postavljeno je i pitanje o tome da li su bili adekvatno uključeni u proces izrade zakona. Ukoliko se odgovori privrede rangiraju (nijesu uopšte bili uključeni -1, nedovoljno uključeni -2, djelimično uključeni – 3, adekvatno uključeni – 4), dobija se **srednja ocjena percepcije privrednih udruženja o kvalitetu njihove uključenosti 3,52** (na skali od 1 do 4).

ODGOVORI MINISTARSTAVA

Napomena: Za svrhu ove analize važno je napomenuti da ministarstva u odgovorima prave razliku između „privredna udruženja“ i „privreda“. Pod „privredom“ se smatraju ostali subjekti (mimo udruženja, članova Savjeta), a koji dolaze iz privatnog sektora, kao npr. strukovna udruženja, individualne kompanija, itd.

Predmet ovog Izvještaja su 105 zakona, relevantna za privredu, a koji su shodno Srednjoročnom programu rada Vlade Crne Gore 2024-2027. planirani za usvajanje tokom 2024. godine. Dobijeni su odgovori za sve zakone, što znači da je procenat odgovora ministarstava 100%.

Ministarstva su dostavila po četvrti put odgovor na pitanje da li je neko od privrednih udruženja /članova Savjeta za konkurentnost, bilo uključeno u izradu konkretnog zakona. Na osnovu odgovora utvrđeno je da su privredna udruženja (članovi Savjeta za konkurentnost) bili uključeni 50,5%. **Slijedi tabelarni pregled zakona za koja su ministarstva izvijestila da su privredna udruženja bila uključena u izradu:**

Tabela 2. Spisak zakona u čijoj izradi su učestvovala privredna udruženja

Rb.	Zakon	Nadležno ministarstvo
1	Predlog zakona o elektronskim komunikacijama	Ministarstvo ekonomskog razvoja
2	Predlog zakona o posredovanju u prometu i zakupu nepokretnosti	Ministarstvo ekonomskog razvoja
3	Predlog zakona o privrednim društvima	Ministarstvo ekonomskog razvoja
4	Predlog zakona o registraciji privrednih i drugih subjekata	Ministarstvo ekonomskog razvoja
5	Predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zanatstvu	Ministarstvo ekonomskog razvoja
6	Predlog zakona o kreditno- garantnom fondu Crne Gore	Ministarstvo ekonomskog razvoja
7	Predlog Zakona o zaštiti potrošača	Ministarstvo ekonomskog razvoja
8	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o regionalnom vodosnabdijevanju Crnogorskog primorja	Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera
9	Predlog zakona o komunalnim djelatnostima	Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera
10	Predlog zakona o vodnim uslugama	Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera
11	Predlog zakona o zaštiti prirode	Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera
12	Predlog zakona o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena	Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera
13	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o nacionalnim parkovima	Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera
14	Predlog zakona o energetici	Ministarstvo energetike
15	Predlog zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora	Ministarstvo energetike
16	Predlog zakona o zaštiti jednakosti i zabrani diskriminacije	Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava
17	Predlog Zakona o šumama	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede

Rb.	Zakon	Nadležno ministarstvo
18	Izrada novog Zakona o organskoj proizvodnji	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede
19	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izvršenju i obezbjeđenju	Ministarstvo pravde
20	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o arbitraži	Ministarstvo pravde
21	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sprječavanju korupcije	Ministarstvo pravde
22	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti	Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga
23	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu	Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga
24	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o priznavanju profesionalnih kvalifikacija za obavljanje regulisanih profesija	Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga
25	Predlog zakona o stalnom sezonskom radniku	Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga
26	Predlog zakona o izmjenama i dopunama zakona o rudarstvu	Ministarstvo rudarstva, nafte i gasa
27	Predlog zakona o sigurnosti snabdijevanja naftnim derivatima	Ministarstvo rudarstva, nafte i gasa
28	Predlog zakona o pomorsko - agencijskoj djelatnosti	Ministarstvo saobraćaja
29	Predlog zakona o željeznicima	Ministarstvo saobraćaja
30	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sportu	Ministarstvo sporta i mladih
31	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o inspekcijskom nadzoru	Ministarstvo javne uprave
32	Predlog Zakona o informacionoj bezbjednosti	Ministarstvo javne uprave
33	Predlog zakona o zaštiti podataka o ličnosti	Ministarstvo unutrašnjih poslova
34	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o strancima	Ministarstvo unutrašnjih poslova
35	Predlog Zakona o naučnoistraživačkoj djelatnosti	Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija
36	Nacrt Zakona o visokom obrazovanju	Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija
37	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obrazovanju odraslih	Ministarsvo prosvjete, nauke i inovacija
38	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o nacionalnom okviru kvalifikacija	Ministarsvo prosvjete, nauke i inovacija
39	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o nacionalnim stručnim kvalifikacijama	Ministarsvo prosvjete, nauke i inovacija
40	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o akcizama	Ministarstvo finansija
41	Predlog zakona o izmjenama Zakona o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje	Ministarstvo finansija
42	Predlog zakona o igrama na sreću i nagradnim igrama	Ministarstvo finansija
43	Predlog Zakona o osiguranju	Ministarstvo finansija
44	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o računovodstvu	Ministarstvo finansija
45	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o građevinskim proizvodima	Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine
46	Predlog zakona o legalizaciji bespravnih objekata	Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine
47	Predlog zakona o izgradnji objekata	Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine
48	Predlog zakona o uređenju prostora	Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine
49	Predlog zakona o turizmu i ugostiteljstvu	Ministarstvo turizma
50	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o turističkim organizacijama	Ministarstvo turizma
51	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o boravišnoj taksi	Ministarstvo turizma
52	Predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o slobodnim zonama	Ministarstvo ekonomskog razvoja
53	Predlog zakona o planiranju prostora	Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine

U poređenju sa prethodnim izvještajima kada je razlika u nivou uključenosti bila znatno veća, usljed činjenice da su ministarstva pod privredom podrazumijevala pored privrednih udruženja i ostale privredne subjekte, **ovaj, kao i prethodna dva izvještaja sadrži dodatni pokazatelj o uključenosti isključivo privrednih udruženja (članova Savjeta za konkurentnost), pa je razlika u procentu uključenosti u tom dijelu znatno manja. S tim u vezi, izračunat je nivo uključenosti od 43,8% na osnovu odgovora privrednih udruženja, odnosno 50,5% na osnovu odgovora ministarstava.** Razlika u stepenu uključenosti je posljedica činjenice što su ministarstva izvijestila da su privredna udruženja bila uključena u izradu 7 zakona, za koje su privredna udruženja izvijestila da nijesu bila uključena. Nakon uočenih razlika, Sekretarijat je kontaktirao konkretno privredno udruženje za koje je ministarstvo izvijestilo da je bilo uključeno i dobijena je povratna informacija da nije postojala uključenost vezano za konkretne zakone, i to:

- Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o inspekcijskom nadzoru
- Predlog zakona o zaštiti prirode
- Predlog zakona o pomorsko-agencijskoj djelatnosti
- Predlog zakona o željeznici
- Predlog zakona o zaštiti jednakosti i zabrani diskriminacije
- Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o građevinskim proizvodima
- Predlog zakona o izmjenama Zakona o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje

Na osnovu odgovora ministarstava, privreda je u 76,2% slučajeva (80 zakona) bila uključena u izradu zakona na neki od sljedećih načina: kroz konsultacije, u početnoj fazi izrade zakona, učešćem kroz javnu raspravu, učešćem u radu radne grupe ili učešćem u izradi RIA obrazaca. **Slijedi tabelarni pregled odgovora ministarstava na pitanja iz upitnika za zakone u kojima je privreda bila uključena:**

Tabela 3. Pregled DA odgovora ministarstava

Pitanje	Broj zakona	% u odnosu na ukupan broj zakona (105 zakona)
Da li je privreda bila uključena u proces izrade propisa na bilo koji način?	80	76,2%
Da li je neko od privrednih udruženja /članova Savjeta za konkurentnost, bilo uključeno u izradu zakona?	53	50,5%
Da li je privreda bila uključena u konsultacije u početnoj fazi izrade zakona?	60	57,1%
Da li je privreda bila uključena u toku javne rasprave?	59	56,2%
Da li je privreda bila uključena u rad radne grupe?	38	36,2%
Da li je privreda bila uključena u izradu RIA obrasca?	10	9,5%

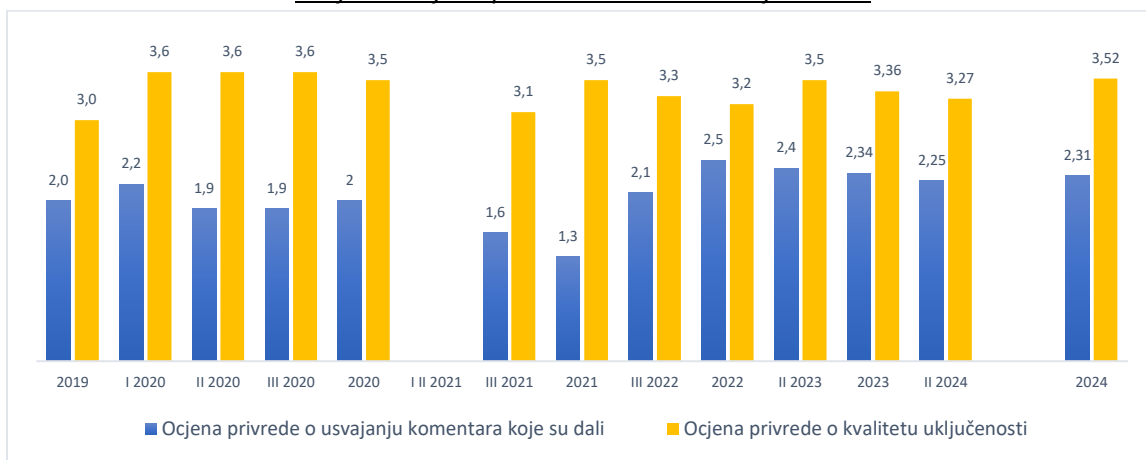
Za neke od zakone u čijoj izradi privreda nije učestvovala ministarstva su dostavila komentare kao objašnjenje razloga neuključenosti. U Aneksu 1 prikazani su komentari nadležnih ministarstava.

Ukoliko se posmatraju zakoni u čijoj izradi je privreda bila uključena, u 70% slučajeva (60 zakona) privreda je dala i konkretne komentare. Kada se odgovori ministarstava rangiraju (komentari nijesu usvojeni uopšte -1, djelimično su usvojeni -2, usvojeni su u većoj mjeri – 3, usvojeni su u potpunosti – 4), dobija se **srednja ocjena ministarstava o usvajanju komentara koje su dobili od privrede 2,27** (na skali od 1 do 4).

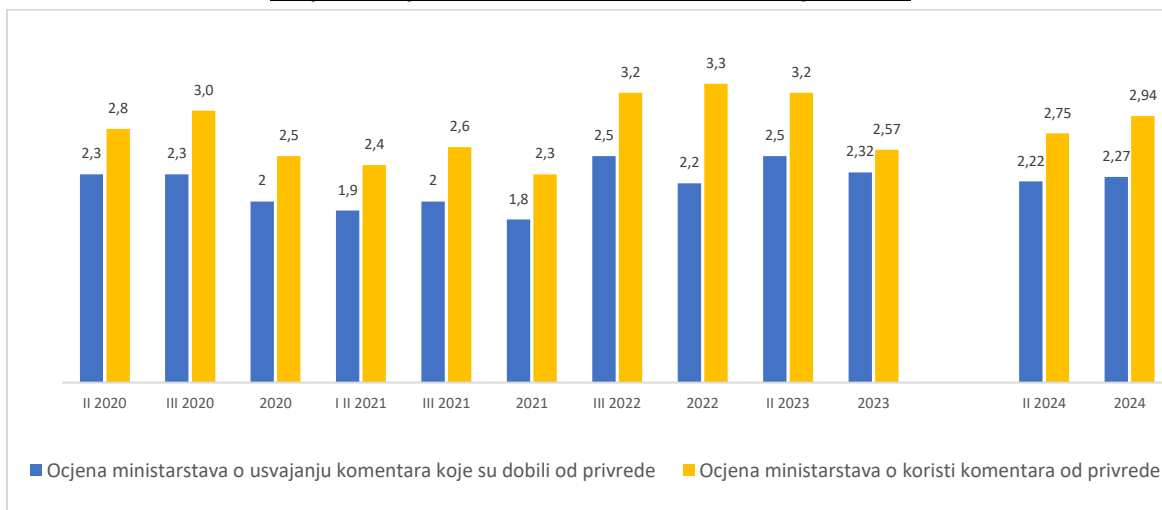
Kada se posmatraju isključivo zakoni za koje je privreda dala konkretne komentare. Ukoliko se odgovori ministarstava rangiraju (nije bilo korisno uopšte -1, djelimično korisno -2, prilično korisno – 3, veoma korisno – 4), dobija se **srednja ocjena ministarstava o usvajanju komentara koje su dobili od privrede 2,94** (na skali od 1 do 4).

Na sljedećim graficima prikazane su prosječne ocjene usvajanja komentara, uključenosti u proces izrade zakona i ocjena korisnosti komentara od strane ministarstava i privrede.

Grafik 1. Ocjena privrede o kvalitetu uključenosti

Grafik 2. Ocjena ministarstava o kvalitetu uključenosti

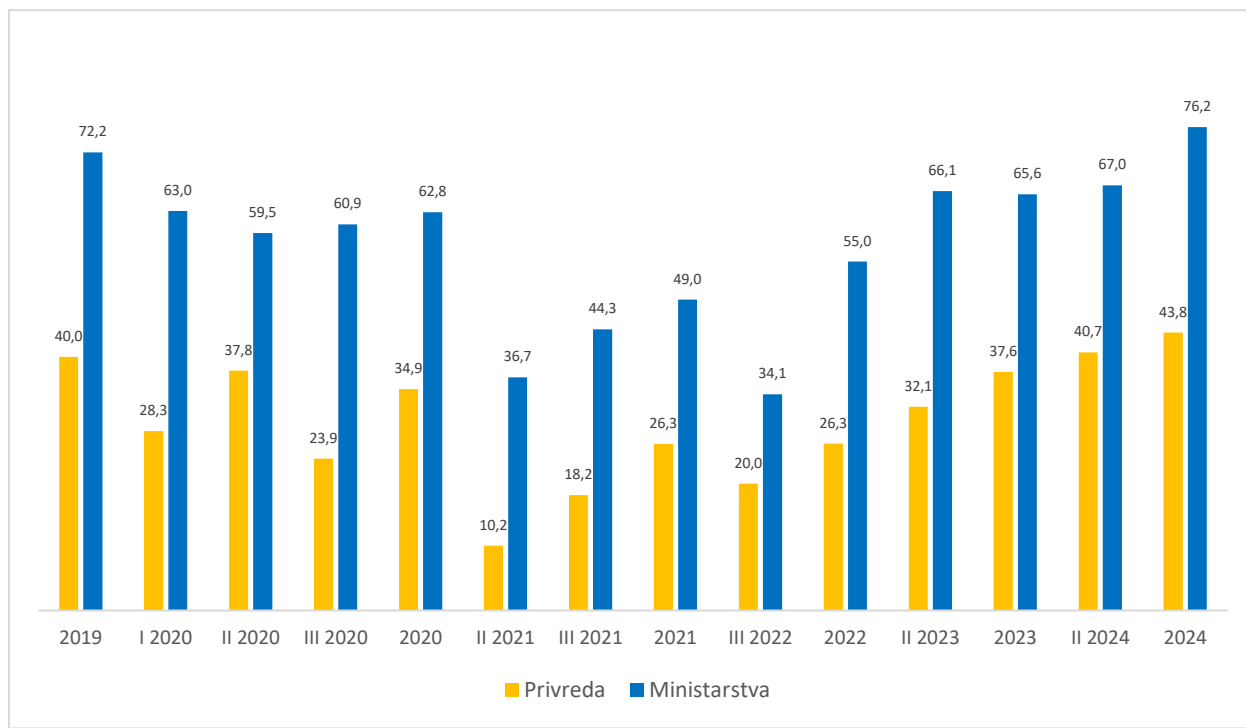

POREĐENJA ODGOVORA PRIVREDNIH UDRUŽENJA I MINISTARSTAVA I POREĐENJE SA PRETHODNIM IZVJEŠTAJIMA

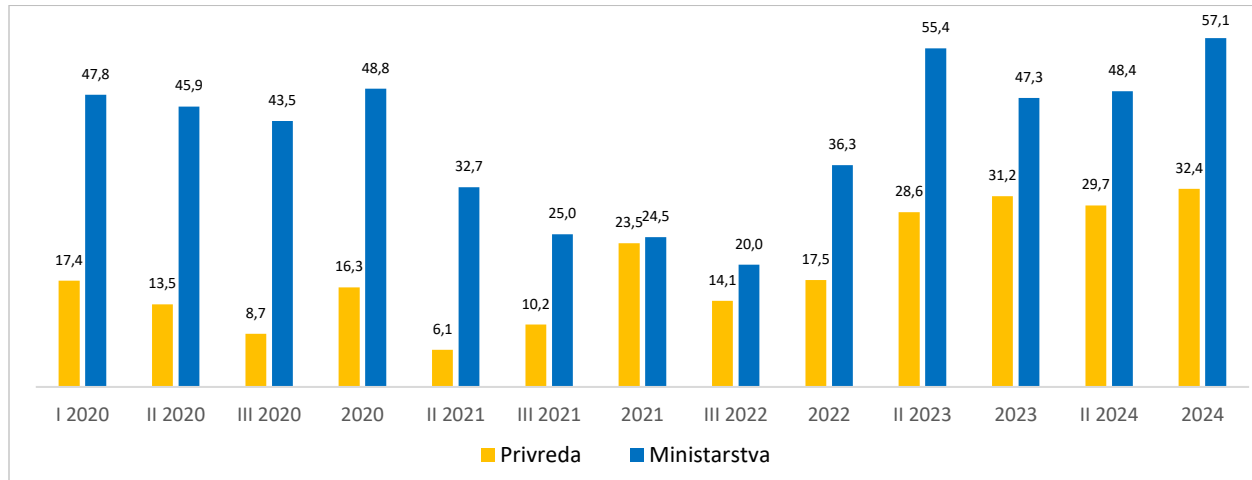
Ukoliko se porede odgovori privrednih udruženja i ministarstava, dolazi se do razlike u procentu uključenosti privrede. *Kako je ranije pomenuto, odgovori privrednih udruženja odnose se isključivo na uključenost privrednih udruženja koja su članovi Savjeta za konkurentnost, dok kada ministarstva odgovaraju na pitanja o uključenosti privrede, pod privredom su smatrali i druga udruženja ili privredne subjekte.*

Grafici u nastavku prikazuju procentualnu uključenost privrede u proces izrade zakona u odnosu na ukupan broj zakona koji su bili predmet istraživanja (91) i daju preglede odgovora privrede i ministarstava za svih 13 do sada sprovedenih istraživanja.

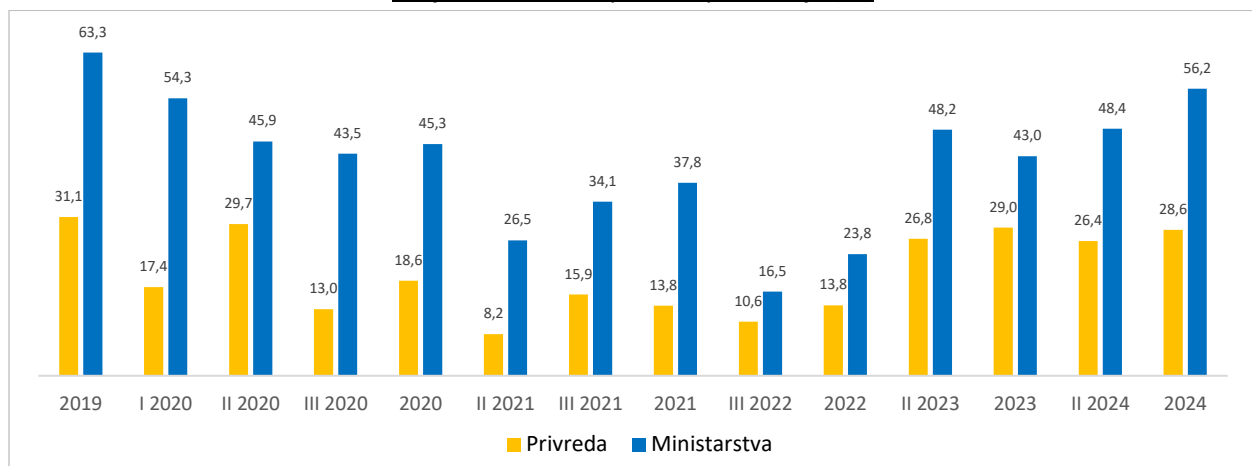
Grafik 3. Ukupna uključenost – poređenje (%)

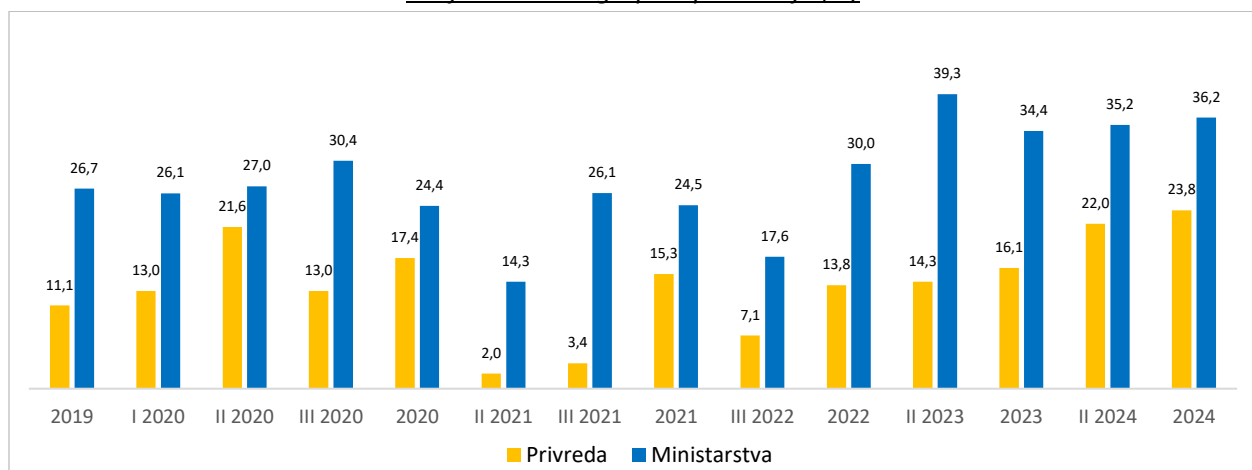
Grafik 4. Početne konsultacije – poređenje (%)

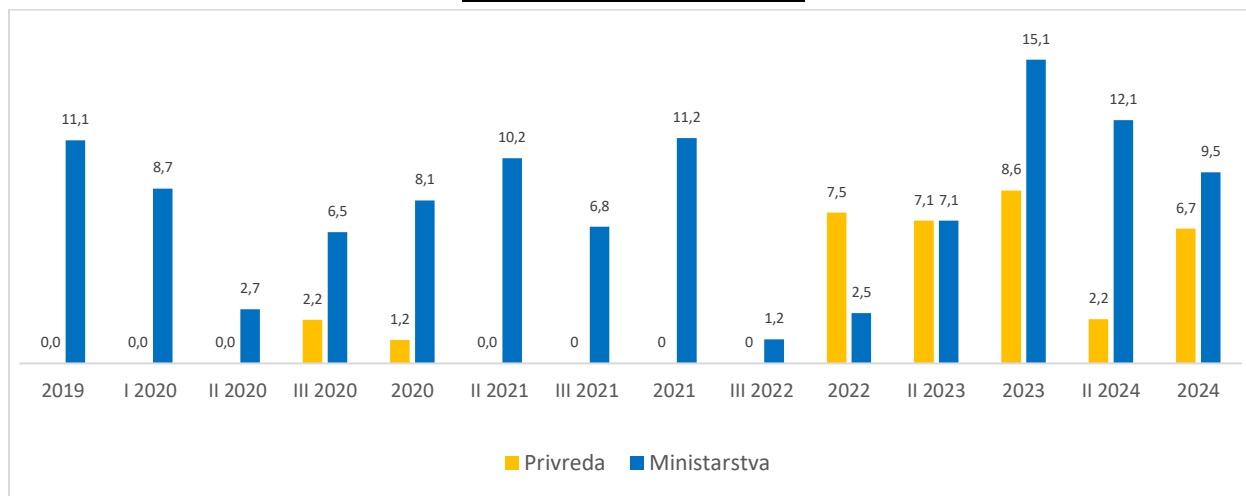
Grafik 5. Javna rasprava – poređenje (%)

Grafik 6. Radne grupe – poređenje (%)

Grafik 7. RIA – poređenje (%)

Kada se posmatraju odgovori privrednih udruženja, zapaža se trend rasta učešća u proces izrade zakona u odnosu na prethodno istraživanje i sada je na nivou od 43,8% što je najviše zabilježeni stepen uključenosti od kada se priprema navedeni Izvještaj (od 2019. godine). Evidentan je rast učešća u svim fazama uključenosti, pa nivo uključenosti u fazi konsultacija iznosi 32,4%, u radu radnih grupa uključenost je bila 23,8%, tokom javne rasprave izračunat je nivo uključenosti od 28,6% dok je evidentiran i rast uključenosti u postupku pripreme RIA obrasca (6,7%).

Kada se posmatraju odgovori ministarstava, ukupna uključenost je takođe veća u odnosu na prethodna istraživanja (kada pratimo odgovore koji se odnose i na „privredu“ i na „privredna udruženja“) i iznosi 76,2%. Rast uključenosti evidentiran je u radu radnih grupa 36,2%, konsultacijama 57,1% kao i u javnim raspravama takođe 56,2%, dok je pad uključenosti evidentiran u izradi Ria obrazaca sa 12,1% na 9,5%.

PREGLED UKLJUČENOSTI PRIVREDE U IZRADU ZAKONA PO POGLAVLJIMA IZ PROCESA EU INTEGRACIJA

U nastavku je tabela koja daje pregled uključenosti privrede u proces izrade zakona po EU poglavljima. Napomena: Broj zakona po poglavljima je relativno mali, tako da se procenti navedeni u tabeli moraju uzeti sa rezervom jer male izmjene u ukupnom broju analiziranih zakona značajno utiču na procenat uključenosti po poglavlju.

Tabela 4. Uključenost privrede u izradu zakona, po poglavlju EU integracija

Broj poglavlja	Poglavlje EU integracija	Broj zakona u čijoj izradi je privreda bila uključena	Ukupan broj zakona po poglavlju	% u odnosu na ukupan broj zakona po poglavlju
3	Pravo osnivanja preduzeća i sloboda pružanja usluga	2	2	100%
6	Privredno pravo	2	3	67%
8	Konkurencija	1	1	100%
9	Finansijske usluge	7	7	100%
10	Informatičko društvo i mediji	2	2	100%
11	Poljoprivreda i ruralni razvoj	4	5	80%
13	Ribarstvo	1	3	33%
14	Saobraćajna politika	3	4	75%
15	Energetika	4	4	100%
16	Porezi	6	6	100%
19	Socijalna politika i zapošljavanje	1	1	100%
21	Trans-evropske mreže	1	1	100%
23	Pravosuđe i temeljna prava	1	2	50%
24	Pravda, sloboda i bezbjednost	3	6	50%
25	Nauka i istraživanje	2	3	67%
26	Obrazovanje i kultura	5	5	100%
27	Životna sredina	5	5	100%
28	Zaštita potrošača i zdravlja	1	1	100%
2 i 19	Sloboda kretanja radnika i Socijalna politika i zapošljavanje	1	1	100%
10 i 23	Informatičko društvo i mediji i Pravosuđe i temeljna prava	3	3	100%
19 i 23	Socijalna politika i zapošljavanje i Pravosuđe i temeljna prava	1	1	100%
27 i 3	Životna sredina i Pravo osnivanja preduzeća i sloboda pružanja usluga	1	1	100%
3 i 20	Pravo osnivanja preduzeća i sloboda pružanja usluga i Preduzetništvo i industrijska politika	1	1	100%
UKUPNO		58	68	85%

ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Imajući u vidu cilj ove vrste izvještaja, koji se prevashodno ogleda u namjeri da se javno-privatni dijalog unaprijedi i da se putem sinergije znanja i iskustava dođe do konkurentnijeg poslovnog ambijenta kroz definisanje legislative i bolje implementacije iste, slijede najvažniji zaključci i preporuke:

- Predmet ovog Izvještaja su **105 zakona**, od značaja za privredu, a koji su **Srednjoročnim programom rada Vlade Crne Gore 2024-2027. planirani za usvajanje tokom 2024. godine.**
- Dobijeni su odgovori od **svih ministarstva** na upitnik, dok je **4 od 9 privrednih udruženja, članova Savjeta za konkurentnost, dostavilo odgovor na upitnik.**
- Na osnovu odgovora **ministarstava**, privreda je **76,2%** (80 zakona) bila uključena u izradu zakona, dok su privredna udruženja bila uključena **50,5%** (53 zakona). S tim u vezi, **ukupna uključenost je najveća, do sad izračunata.**
- Na osnovu odgovora **privrednih udruženja** procenat uključenosti je **43,8%** (46 zakona). Zapaža se trend rasta učešća privrede u proces izrade zakona u odnosu na prethodno istraživanje i sada je na najvišem nivou od kada se radi ovaj vid istraživanja. Uključenost je porasla u svim fazama izrade zakona, pa je **rast učešća u radu radnih grupa 23,8%, a u fazi konsultacija 32,4%**- oba pokazatelja su **na najvišem nivou od kada se radi ovaj vid istraživanja.** Evidentiran je i rast učešća u postupku javnih rasprava i iznosi 28,6%. Međutim i pored navedenog rasta, procenti su i dalje na prilično niskom nivou, posebno u dijelu uključenosti u izradu RIA obrasca koji je na nivou od svega 6,7%. Ovo posebno u kontekstu zahtjeva iz Reformske agende da uključenost treba da bude 100%, uključujući i pripremu RIA obrasca.
- Kako je potreba za adekvatnim i blagovremenim uključivanjem privatnog sektora prepoznata i kroz Akcioni plan za eliminisanje barijera sa kojim se suočava poslovna zajednica, koji je izradio SCC, a koji je dio Reformske agende Crne Gore 2024-2027 za Instrument EU za reforme i rast, a takođe je definisana i kao poseban korak Reformske agende (mjera 1.1.3 korak 2) **potrebno je da nadležna ministarstva intezivnije uključe privatni sektor u proces izrade zakona.**
- Na kraju, izvještaj predstavlja dobru osnovu za dalje praćenje ovog procesa, uz mogućnost izvještavanja o trendu unapređenja privatno-javnog dijaloga u narednom periodu. Sekretarijat Savjeta će nastaviti da priprema izvještaje u skladu sa Planom rada Savjeta za konkurentnost, tj. dva puta godišnje.

ANEKS 1. KOMENTARI MINISTARSTAVA

Tabela 5. Komentari ministarstava

Zakon	Nadležno ministarstvo	Komentar
Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o patentima	Ministarstvo ekonomskog razvoja	Privreda je bila informisana o javnoj raspravi o Nacrtu Zakona o izmjenama i dopunama zakona o patentima ali nije iskazala interesovanje za učešće u istoj.
Predlog zakona o prekograničnim energetskim infrastrukturnim projektima	Ministarstvo energetike	Imajući u vidu da je u decembru 2023. godine na sastanku Savjeta ministara donijeta odluka o obavezi transponovanja i implementacije nove TEN-E Regulative (EU) 2022/869 o smjernicama za trans-evropsku energetsku infrastrukturu, kojom je ukinuta Regulativa (EU) 347/2013, pojavila se potreba za doradom postojećeg Nacrta zakona o prekograničnim energetskim infrastrukturnim projektima i njegovog usklađivanja sa novom regulativom. S tim u vezi, u aprilu o.g formirana je Radna grupa za pripremu Zakona o prekograničnim energetskim infrastrukturnim projektima koja će raditi na pripremi ovog zakona. Za izradu ovog zakona je takođe obezbijeđena konsultanska pomoć od strane UNOPS-a (Kancelarija UN-a za projektne usluge). Pripremljen je prvi Nacrt zakona.
Predlog zakona o prekograničnoj razmjeni električne energije i prirodnog gasa	Ministarstvo energetike	Kroz novi Zakon o prekograničnoj razmjeni električne energije i prirodnog gasa će biti transponovan veći dio Paketa integracije električne energije, čiji rok za transponovanje je bio kraj 2023. godine. Nacrt zakona je prošao javnu raspravu i u toku je priprema finalnog nacrta.
Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivredi i ruralnom razvoju	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede	Radi se na predlogu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivredi i ruralnom razvoju.
Predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o divljači i lovstvu	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede	U pripremi Zakona korišćena je eksterna ekspertska učestvovala je ekspert iz Republike Češke, koji je angažovan od strane predhodnog Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja, na predlog Evropske komisije.
Zakon o organizovanju tržišta u ribarstvu i akvakulturi	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede	Zakon je usvojen u Skupštini 30.08.2024. g
Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vinu	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede	Predstavnik privrede je član Radne grupe.
Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o maslinarstvu i maslinovom ulju	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede	Radi se o tehničkim izmjenama i nije bilo potrebe uključivati privatni sektor
Zakon o morskome ribarstvu i marikulturi	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede	Zakon je u fazi izrade nacrta i odgovori nisu dati u djelu koji podrazumijeva da je uključivanje privrede obavljeno.
Zakon o strukturnim mjerama i dodjeli državne pomoći u ribarstvu i akvakulturi	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede	Zakon je u fazi izrade nacrta i odgovori nisu dati u djelu koji podrazumijeva da je uključivanje privrede obavljeno.
Predlog Zakona o veterinarstvu	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede	rana faza izrade zakona
Predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o bezbjednosti hrane	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede	rana faza izrade zakona

Zakon	Nadležno ministarstvo	Komentar
Predlog Zakona o upravljanju i postupanju nus proizvodima životinjskog porijekla	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede	rana faza izrade zakona
Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prekršajima	Ministarstvo pravde	još uvijek ima prostra ako se odluči za uključnje privrede u izradu propisa
Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lobiranju	Ministarstvo pravde	niko se nije javio sa primjedbama i predlozima u toku trajanja javne rasprave
Predlog zakona izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku	Ministarstvo pravde	Priroda zakona nije zahtijevala uključnje privrede. Niko se nije javio sa primjedbama i predlozima u toku trajanja javne rasprave
Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o alternativnom rješavanju sporova	Ministarstvo pravde	Priroda zakona nije zahtijevala uključnje privrede. Niko se nije javio sa primjedbama i predlozima u toku trajanja javne rasprave
Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o upravnom sporu	Ministarstvo pravde	Priroda zakona nije zahtijevala uključnje privrede. Niko se nije javio sa primjedbama i predlozima u toku trajanja javne rasprave
Predlog zakona o bezbjednosti i interoperabilnosti u željezničkom saobraćaju	Ministarstvo saobraćaja	Posredstvom Ministarstva evropskih poslova obezbijedena je konsultantska pomoć u okviru koje je Ministarstvo saobraćaja dobilo nacrt Zakona o bezbjednosti i operabilnosti željezničkog saobraćaja. Nakon toga Ministarstvo je obrazovalo radnu grupu koju čine i predstavnici željezničkih kompanija. Na javni poziv za izbor predstavnika NVO nije bilo pristiglih prijava. Planirano je da se krajem novembra objavi javna rasprava u okviru koje će biti organizovan i okrugli sto u Privrednoj komori.
Predlog Zakona o zaštiti mora od zagađenja sa pomorskih objekata	Ministarstvo saobraćaja	Ministarstvo saobraćaja i pomorstva, kao nadležni organ je oformilo radnu grupu koja radi na izradi prvog nacrta novog zakona. Planirano je da prvi draft za javnu raspravu bude spreman do kraja maja mjeseca kako bi se u junu mjesecu organizovala javna rasprava koja će trajati 30 dana. Za izradu prvog nacrta bili su pozvani predstavnici privrede ali se nažalost niko nije odzvao pozivu, te se očekuje njihova naknadna participacija tokom javne rasprave.
Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o mladima	Ministarstvo sporta i mladih	Dokument je u fazi izrade Nacrta, stoga još uvijek nije sprovedena javna rasprava. Privreda je bila uključena kroz Javni poziv za konsultovanje zainteresovane javnosti povodom prepirme Predloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o mladima
Predlog zakona o nevladinim organizacijama	Ministarstvo regionalno-investicionog razvoja i saradnje sa nevladinim organizacijama	U toku je rad na tekstu Nacrta zakona, tako da zakon još nije došao do faze javne rasprave.
Predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o regionalnom razvoju	Ministarstvo regionalno-investicionog razvoja i saradnje sa nevladinim organizacijama	Javna rasprava je bila otvorena u periodu 27.05. - 16.06. i u toku iste nijesmo dobili komentare ili sugestije od strane privrede. Takođe, nacrt Zakona bio je i jedna od tačaka Partnerskog savjeta za regionalni razvoj, na sjednici koja je održana 22.07. U ovom tijelu imamo predstavnike Privredne komore i Asocijacije menadžera, ali na sjednici nijesmo imali dodatne sugestije sa njihove strane. S obzirom da je politika regionalnog razvoja sada dobila nivo ministarstva, u novoj organizaciji predmetni Zakon se dodatno analizira u cilju sagledavanja unapređenja istog. Plan jeste da se Zakon donese do kraja IV kvartala, shodno PRV, ali ne isključuje se i odlaganje za I kvartal 2025. godine, ukoliko se dodatne konsultacije sa lokalnim samoupravama ocijene kao potrebne.
Predlog zakona o obnovi nakon elementarne nepogode, tehničko - tehnološke i druge nesreće	Ministarstvo unutrašnjih poslova	Predlog Zakona je u završnoj fazi usklađivanja - čeka se misljenje zajednica opstina i onda slijedi usaglasavanje sa Generalnim Sekretarijatom Vlade, Ministarstvom finansija i Sekretirajtom za zakonodavstvo. Kontakt osoba: Miodrag Bešović (generalni direktor Direktorata za zaštitu i spašavanje) tel: 067/112-961

Zakon	Nadležno ministarstvo	Komentar
Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda	Ministarstvo zdravlja	Razmatranje navedenog Zakona je planirano je III Q 2025.godine.
Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o inovacionoj djelatnosti	Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija	Izmjene ovog zakona planirane su isključivo radi potencijalnog uskladjivanja sa novim rjesenjima u Zakonu o naučnoistraživačkoj djelatnosti, ali i Zakonu o podsticajnim mjerama za razvoj istraživanja i inovacija. Zakon o inovacionoj djelatnosti će najvjerojatnije imati uskladjivanja na nivou definicija. Privreda je predstavljena u inovacionim radnim grupama Savjeta, koja preko svog člana u kontinuitetu komunicira sa inovacionom zajednicom/privredom i dobija preporuke za unapređenje zakonskih propisa u oblasti nauke i inovacija.
Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike	Ministarstvo finansija	Izmjene aktuelnog zakona odnose se samo na prenos nadležnosti Statistike javnih finansija, sa Ministarstva finansija na Upravu za statistiku, i sastav Savjeta statistickog sistema, zbog reorganizacije državne uprave. Iz tog razloga nije bilo uključivanja sive javnosti u pripremi Nacrta Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike.
Predlog zakona o popisu poljoprivrede	Ministarstvo finansija	Skupština donijela Zakon
Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dodatu vrijednost	Ministarstvo finansija	Javna rasprava za Predlog zakona o izmjenama i dopuni Zakona o porezu na dodatu vrijednost je organizovana u okviru Javne rasprave za Nacr Fiskalne strategije Crne Gore za period 2024-2027. godine. Na predlog Ministarstva finansija, Skupština Crne Gore je 6. septembra 2024. godine donijela Zakon o izmjenama i dopuni Zakona o porezu na dodatu vrijednost, koji je objavljen u "Službenom listu Crne Gore", broj 94/24.
Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica	Ministarstvo finansija	Na predlog Ministarstva finansija, Skupština Crne Gore je 6. septembra 2024. godine donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica, koji je objavljen u "Sl. listu Crne Gore", broj 88/24.
Predlog zakona o otpisu kamate na dospelje poreske obaveze	Ministarstvo finansija	Na predlog Ministarstva finansija, Skupština Crne Gore je 6. septembra 2024. godine donijela Zakon o otpisu kamate na dospelje poreske obaveze, koji je objavljen u "Službenom listu Crne Gore", broj 88/24.
Predlog zakona o rokovima izmirenja novčanih obaveza	Ministarstvo finansija	Na predlog Ministarstva finansija, Skupština Crne Gore je 19. novembra 2024. godine donijela Zakon o rokovima izmirenja novčanih obaveza.
Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona porezu na dobit pravnih lica	Ministarstvo finansija	Javna rasprava za Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dobit pravnih lica je organizovana u okviru Javne rasprave za Nacr Fiskalne strategije Crne Gore za period 2024-2027. godine. Na predlog Ministarstva finansija, Skupština Crne Gore je 6. septembra 2024. godine donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dobit pravnih lica, koji je objavljen u "Službenom listu Crne Gore", broj 88/24.
Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu kapitala	Ministarstvo finansija	Predlog zakona je na mišljenje kod Evropske komisije.
Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kreditnim institucijama	Ministarstvo finansija	Predlog zakona je u fazi usklađivanja sa Sekretarijatom za zakonodavstvo, Ministarstvom javne uprave i Ministarstvom pravde
Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o stečaju i likvidaciji banaka	Ministarstvo finansija	Nije bilo sugestija na Nacrt zakona. Predlog zakona je u skupštinskoj proceduri
Predlog zakona o otvorenim investicionim fondovima sa javnom ponudom	Ministarstvo finansija	Predlog zakona je u fazi usklađivanja sa Ministarstvom evropskih poslova

Zakon	Nadležno ministarstvo	Komentar
Predlog zakona o alternativnim investicionim fondovima	Ministarstvo finansija	Predlog zakona je u fazi usklađivanja sa Ministarstvom evropskih poslova
Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o investiciono - razvojnom Fondu Crne Gore	Ministarstvo finansija	Zakon o Razvojnoj banci CG je Skupština usvojila 09.10.20.24. godine. Predlog zakona su pripremili poslanici I uputili u skupštinsku proceduru. MF se pozitivno izjasnilo na tekst Zakona.
Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sanaciji kreditnih institucija	Ministarstvo finansija	Nije bilo sugestija na Nacrt zakona
Predlog zakona o budžetskoj inspekciji	Ministarstvo finansija	Zakon o budžetskoj inspekciji utvrđuje način rada budžetskih inspektora i ostala pitanja od važnosti za vršenje inspeksijskog nadzora od strane budžetskih inspektora. Proističe iz Zakona o inspeksijskom nadzoru.
Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o reviziji	Ministarstvo finansija	Priprema Predloga izmjena i dopuna Zakona o reviziji je Programom rada Vlade za 2024.godinu bila predviđena za II kvartal. Ovaj rok je bio postavljen u skladu sa informacijom ekspertske grupe Svjetske banke koji je radio ocjenu primjene standarda i kodeksa u oblasti računovodstva i revizije u Crnoj Gori da je ROSC izvještaj biti dostavljen u februaru ili eventualno martu 2024.godine. Međutim, zbog određenih internih procedura unutar Svjetske banke, finalni ROSC izvještaj još uvijek nije dostavljen. Nalazi i preporuke iz ROSC izvještaja bi zasigurno trebali da budu reflektovani i kroz izmjenu pojedinih odredbi Zakona o reviziji te je bitno da predmetne izmjena Zakona neznatno budu odložene kako bismo na kraju donijeli kvalitetno i sveobuhvatno zakonsko rješenje. Na ovaj način težimo da se u potpunosti uskladimo sa međunarodnim standardima, EU pravnom tekovinom i dobrom praksom što će umnogome doprinijeti zatvaranju završnih mjerila u okviru pregovaračkog poglavlja 6. Profesionalno udruženje Institut sertifikovanih računovođa je dostavio određene predloge za izmjene i dopune Zakona o reviziji i iste su uzete u obzir prilikom pripreme Predloga izmjena i dopuna ovog Zakona. Imajući u vidu da će finalni ROSC izvještaj biti dostavljen u narednih par nedjelja, objektivno je očekivati da će Predlog izmjena i dopuna Zakona o reviziji biti dostavljen Vladi CG na usvajanje do kraja III ili početkom IV kvartala 2024.godine i da bi isti mogao da uđe u skupštinsku proceduru na usvajanje do kraja tekuće godine.

ANEKS 2. ZAKONI

Tabela 6. Spisak zakona koji su bili predmet analize

Rb.	Zakon	Nadležno ministarstvo
1	Predlog zakona o elektronskim komunikacijama	Ministarstvo ekonomskog razvoja
2	Predlog zakona o posredovanju u prometu i zakupu nepokretnosti	Ministarstvo ekonomskog razvoja
3	Predlog zakona o nadzoru proizvoda na tržištu	Ministarstvo ekonomskog razvoja
4	Predlog zakona o privrednim društvima	Ministarstvo ekonomskog razvoja
5	Predlog zakona o registraciji privrednih i drugih subjekata	Ministarstvo ekonomskog razvoja
6	Predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zanatstvu	Ministarstvo ekonomskog razvoja
7	Predlog zakona o kreditno- garantnom fondu Crne Gore	Ministarstvo ekonomskog razvoja
8	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o patentima	Ministarstvo ekonomskog razvoja
9	Predlog Zakona o zaštiti potrošača	Ministarstvo ekonomskog razvoja
10	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o regionalnom vodosnabdijevanju Crnogorskog primorja	Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera
11	Predlog zakona o komunalnim djelatnostima	Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera
12	Predlog zakona o vodnim uslugama	Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera
13	Predlog zakona o zaštiti prirode	Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera
14	Predlog zakona o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena	Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera
15	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o nacionalnim parkovima	Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera
16	Predlog zakona o energetici	Ministarstvo energetike
17	Predlog zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora	Ministarstvo energetike
18	Predlog zakona o prekograničnim energetske infrastrukturnim projektima	Ministarstvo energetike
19	Predlog zakona o prekograničnoj razmjeni električne energije i prirodnog gasa	Ministarstvo energetike
20	Predlog zakona o javnom medijskom servisu Crne Gore	Ministarstvo kulture i medija
21	Predlog zakona o audiovizuelnim medijskim uslugama	Ministarstvo kulture i medija
22	Predlog zakona o medijima	Ministarstvo kulture i medija
23	Predlog zakona o zaštiti jednakosti i zabrani diskriminacije	Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava
24	Predlog Zakona o šumama	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede
25	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivredi i ruralnom razvoju	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede
26	Predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o divljači i lovstvu	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede
27	Zakon o organizovanju tržišta u ribarstvu i akvakulturi	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede
28	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vinu	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede
29	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o maslinarstvu i maslinovom ulju	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede
30	Zakon o morskom ribarstvu i marikulturi	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede
31	Zakon o strukturnim mjerama i dodjeli državne pomoći u ribarstvu i akvakulturi	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede
32	Izrada novog Zakona o organskoj proizvodnji	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede
33	Izrada Nacrta izmjena i dopuna Zakona o šemama kvaliteta poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede
34	Predlog Zakona o veterinarstvu	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede

Rb.	Zakon	Nadležno ministarstvo
35	Predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o bezbjednosti hrane	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede
36	Predlog Zakona o upravljanju i postupanju nus proizvodima životinjskog porijekla	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede
37	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prekršajima	Ministarstvo pravde
38	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lobiranju	Ministarstvo pravde
39	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izvršenju i obezbjeđenju	Ministarstvo pravde
40	Predlog zakona izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku	Ministarstvo pravde
41	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o alternativnom rješavanju sporova	Ministarstvo pravde
42	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o upravnom sporu	Ministarstvo pravde
43	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o arbitraži	Ministarstvo pravde
44	Predlog izmjena i dopuna Zakonika o krivičnom postupku	Ministarstvo pravde
45	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika Crne Gore	Ministarstvo pravde
46	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sprječavanju korupcije	Ministarstvo pravde
47	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti	Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga
48	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu	Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga
49	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o priznavanju profesionalnih kvalifikacija za obavljanje regulisanih profesija	Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga
50	Predlog zakona o stalnom sezonskom radniku	Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga
51	Predlog zakona o izmjenama i dopunama zakona o rudarstvu	Ministarstvo rudarstva, nafte i gasa
52	Predlog zakona o sigurnosti snabdijevanja naftnim derivatima	Ministarstvo rudarstva, nafte i gasa
53	Predlog zakona o pomorsko - agencijskoj djelatnosti	Ministarstvo saobraćaja
54	Predlog zakona o željeznici	Ministarstvo saobraćaja
55	Predlog zakona o bezbjednosti i interoperabilnosti u željezničkom saobraćaju	Ministarstvo saobraćaja
56	Predlog Zakona o zaštiti mora od zagađenja sa pomorskih objekata	Ministarstvo saobraćaja
57	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sportu	Ministarstvo sporta i mladih
58	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o mladima	Ministarstvo sporta i mladih
59	Predlog zakona o nevladinim organizacijama	Ministarstvo regionalno-investicionog razvoja i saradnje sa nevladinim organizacijama
60	Predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o regionalnom razvoju	Ministarstvo regionalno-investicionog razvoja i saradnje sa nevladinim organizacijama
61	Predlog zakona o Vladi	Ministarstvo javne uprave
62	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o inspekcijском nadzoru	Ministarstvo javne uprave
63	Predlog Zakona o informacionoj bezbjednosti	Ministarstvo javne uprave
64	Predlog zakona o zaštiti podataka o ličnosti	Ministarstvo unutrašnjih poslova
65	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o strancima	Ministarstvo unutrašnjih poslova
66	Predlog zakona o obnovi nakon elementarne nepogode, tehničko - tehnološke i druge nesreće	Ministarstvo unutrašnjih poslova
67	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvod	Ministarstvo zdravlja
68	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o inovacionoj djelatnosti	Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija
69	Nacrt Zakona o podsticajnim mjerama za razvoj istraživanja i inovacija	Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija
70	Predlog Zakona o naučnoistraživačkoj djelatnosti	Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija
71	Nacrt Zakona o visokom obrazovanju	Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija
72	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obrazovanju odraslih	Ministarsvo prosvjete, nauke i inovacija
73	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o nacionalnom okviru kvalifikacija	Ministarsvo prosvjete, nauke i inovacija
74	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o nacionalnim stručnim kvalifikacijama	Ministarsvo prosvjete, nauke i inovacija

Rb.	Zakon	Nadležno ministarstvo
75	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike	Ministarstvo finansija
76	Predlog zakona o popisu poljoprivrede	Ministarstvo finansija
77	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dodatu vrijednost	Ministarstvo finansija
78	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica	Ministarstvo finansija
79	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o akcizama	Ministarstvo finansija
80	Predlog zakona o otpisu kamate na dospjele poreske obaveze	Ministarstvo finansija
81	Predlog zakona o izmjenama Zakona o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje	Ministarstvo finansija
82	Predlog zakona o rokovima izmirenja novčanih obaveza	Ministarstvo finansija
83	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona porezu na dobit pravnih lica	Ministarstvo finansija
84	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu kapitala	Ministarstvo finansija
85	Predlog zakona o igrama na sreću i nagradnim igrama	Ministarstvo finansija
86	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kreditnim institucijama	Ministarstvo finansija
87	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o stečaju i likvidaciji banaka	Ministarstvo finansija
88	Predlog zakona o otvorenim investicionim fondovima sa javnom ponudom	Ministarstvo finansija
89	Predlog zakona o alternativnim investicionim fondovima	Ministarstvo finansija
90	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o investiciono - razvojnom Fondu Crne Gore	Ministarstvo finansija
91	Predlog Zakona o osiguranju	Ministarstvo finansija
92	Predlog Zakona o kontroli državne pomoći	Ministarstvo finansija
93	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o računovodstvu	Ministarstvo finansija
94	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sanaciji kreditnih institucija	Ministarstvo finansija
95	Predlog zakona o budžetskoj inspekciji	Ministarstvo finansija
96	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o reviziji	Ministarstvo finansija
97	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o građevinskim proizvodima	Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine
98	Predlog zakona o legalizaciji bespravnih objekata	Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine
99	Predlog zakona o izgradnji objekata	Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine
100	Predlog zakona o uređenju prostora	Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine
101	Predlog zakona o turizmu i ugostiteljstvu	Ministarstvo turizma
102	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o turističkim organizacijama	Ministarstvo turizma
103	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o boravišnoj taksi	Ministarstvo turizma
104	Predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o slobodnim zonama	Ministarstvo ekonomskog razvoja
105	Predlog zakona o planiranju prostora	Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine

ANEKS 3. UPITNICI

Tabela 7. Upitnik za privredu

Pitanja	Mogući odgovori
Da li ste bili uključeni u proces izrade zakona na bilo koji način (javna rasprava, radna grupa, izrada RIA obrazaca, javne konsultacije, učešće kroz odbore ili posebna tijela)?	Da Ne
Da li ste pokazali zainteresovanost za uključivanje u izradu ovog zakona?	Da Ne
Da li ste bili uključeni tokom procesa konsultacija, u početnoj fazi izrade zakona?	Da Ne
Da li ste bili uključeni u javnu raspravu?	Da Ne
Da li ste bili uključeni u rad radne grupe?	Da Ne
Da li ste bili uključeni u izradu RIA obrasca?	Da Ne
Ukoliko ste bili uključeni, da li ste dali konkretne komentare?	Da Ne
Po vašoj procjeni u kom stepenu su vaši komentari usvojeni prilikom izrade zakona?	1 - nijesu usvojeni uopste 2 - djelimično su usvojeni 3 - usvojeni su u većoj mjeri 4 - u potpunosti su usvojeni 999 - nemamo povratnu informaciju
Da li smatrate da ste u radu na ovom zakonu bili adekvatno uključeni?	1 - nismo uopšte bili uključeni 2 - bili smo nedovoljno uključeni 3 - bili smo djelimično uključeni 4 - bili smo dovoljno / adekvatno uključeni
Komentar	Otvoreni komentar

Tabela 8. Upitnik za ministarstva

Pitanja	Mogući odgovori
Status izrade zakona	Nije otpočet rad na zakonu Rad na nacrtu Nacrt spreman za Vladu Usvojen na Vladi Usvojen na Skupštini
Poglavlje EU integracija	Ministarstva upisuju broj poglavlja EU
Planirani datum usvajanja na Vladi	I 2022. II 2022. III 2022. IV 2022. 2023.
Da li je privreda bila uključena u proces izrade zakona na bilo koji način?	Da Ne
Da li je neko od privrednih udruženja / članova Savjeta za konkurentnost, bilo uključeno u izradu ovog zakona?	Američka privredna komora Privredna komora Unija poslodavaca Montenegrobiznisalijansa Savjet stranih investitora

Pitanja	Mogući odgovori
	Asocijacija menadžera Asocijacija poslovnih žena Udruženje preduzetnica Udruženje mladih preduzetnika Više gore navedenih Ni jedno od gore navedenih
Da li je privreda bila uključena u konsultacije u početnoj fazi izrade zakona?	Da Ne
Ukoliko privreda nije bila uključena u fazi konsultacija, koji je razlog?	Privreda je bila informisana, ali nijesu iskazali interesovanje Nismo poslali poziv predstavnicima privrede Nismo organizovali konsultacije
Da li je privreda bila uključena u toku javne rasprave?	Da Ne
Ukoliko privreda nije bila uključena u toku javne rasprave, koji je razlog?	Privatni sektor se nije odazvao pozivu na javnu raspravu Nije poslat javni poziv na javnu raspravu Javna rasprava nije obavezna za ovu vrstu zakona
Da li je privreda bila uključena u rad radne grupe?	Da Ne
Ukoliko privreda nije bila uključena u rad radne grupe, koji je razlog?	Privreda je bila informisana, ali nijesu iskazali interesovanje Nismo poslali poziv predstavnicima privrede Nismo organizovali radnu grupu
Da li je privreda bila uključena u izradu RIA obrasca?	Da Ne
Ukoliko privreda nije bila uključena u izradi RIA obrasca, koji je razlog?	Privreda je bila informisana, ali nijesu iskazali interesovanje Nismo poslali poziv predstavnicima privrede Nije radjen RIA
Ukoliko je privreda bila uključena u toku izrade zakona, na bilo koji način, da li su dali konkretne komentare?	Da Ne
Po vašoj procjeni u kom stepenu su komentari privrede usvojeni prilikom izrade zakona?	1 - nijesu usvojeni uopšte 2 - djelimično su usvojeni 3 - usvojeni su u vecoj mjeri 4 - u potpunosti su usvojeni
Koliko je za rad na konkretnom zakonu bilo korisno uključenje privrede?	1 - nije bilo korisno uopšte 2 - djelimično korisno 3 - prilično korisno 4 - veoma korisno
Komentar	Otvoreni komentar